

Ο ΓΑΜΟΣ ΜΟΥ

Παρίσιον, 25 'Ιουλίου 1872.

ΑΠΟΦΑΣΙΣ τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγου ἔλαβον ἀνήκει ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον· συνδέεται αὖτε πρὸς πᾶν ὅ,τι οὗτος ἔχει προσφιλέστερον, γλυκύτερον καὶ ἱερώτερον. Τὸ τοῦ ἱερέως ὅμως ἐπάγγελμά μου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον οὔτε θέλω, οὔτε δύναμαι νὰ παραιτηθῶ, ἐπιβάλλει εἰς αὐτὴν, παρὰ τὴν θέλησίν μου, μίαν δημοσιότητα παταγώδη, θὰ ἔλεγον μάλιστα μίαν ἐπισημότητα τρομεράν. Ἐάν ὁ γάμος ἦτο δι' ἐμὲ μόνον προσωπικὴ εὐχαρίστησις, οὐδὲ στιγμὴν θὰ ἐσκεπτόμην αὐτόν· γνωρίζω καλῶς ὅτι ἡ ταπεινὴ καὶ ἄσπιλος ἐστὶ τὴν ὁποίαν ἰδρύνω, παρὰ τῶν μὲν θὰ περιυβρισθῇ, παρὰ τῶν δὲ θὰ ἐγκαταλειφθῇ καὶ θὰ περιέχῃ συγχρόνως τὴν θλίψιν μετὰ τῆς χαρᾶς.

Ἡ κυρία λύπη μου εἶνε ὅτι θὰ ἔχω σκαδαλίσει (παρὰ τὴν θέλησίν μου βεβαίως), ἀλλ' ἐπὶ τέλους θὰ ἔχω σκανδαλίσει ὅλους αὐτοὺς τοὺς μικροὺς, οἵτινες πιστεύουσιν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ δι' ἑκαστον τῶν ὁποίων θὰ ἤθελον νὰ ἀποθάνω. Παρέχω εἰς τοὺς πονηροὺς καὶ εἰς τοὺς ἐλαφροὺς δύο πολυαριθμοὺς κατηγορίας αἵτινες ἄγουσι τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἐν ὅπλῳ νέον καὶ ἰσχυρόν, ὅχι μόνον ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ μου, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς ἀρχῆς μου.

«Ἦθελε νὰ νυμφευθῇ, θὰ ἀναζοᾷζουν πανταχόθεν, καὶ δὲν εἶχε τὸ θάρρος νὰ τὸ εἶπῃ.—Ὁμίλησε περὶ τοῦ ἀλανθιάστου καὶ τοῦτο ἦτο μόνον πρόφασις.—Τὸ ὥραϊον αὐτὸ δρῆμα τελειτῇ διὰ κοινωρίας».

Ἐάν εἶχα ἀφίστη τὸ μονατήριόν μου μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ νυμφευθῶ—ὅπερ δὲν συμβαίνει—θὰ ὁμολογουν τοῦτο ἄνευ μόθου, διότι οὐδὲν θὰ εἶχα πράξει μὴ δυνάμενον νὰ ὁμολογηθῇ ὡς πολὺ ὑψηλὸν πρὸ ἐκείνων, οἵτινες θέτουσι τὸν φυσικὸν νόμον μετὰ τῶν ἀπαρραγμάτων καθηκόντων καὶ δικαιωμάτων αὐτοῦ ἄνωθεν τῶν ἀνθρωπίνων νόμων καὶ τῶν φανταστικῶν ὑποχρεώσεων. Ἐνοχὸν καὶ αἰσχρὸν εἶνε τὸ σύρειν ἄνευ πίστεως καὶ πολλὰς ἀνηθικῶς τὴν ἄλυσον ὑποχρεώσεων πρὸς τὰς ὁποίας εἶνε τις συνδεδεμένος μόνον ἕνεκα τῶν προλήψεων τοῦ κόσμου καὶ ὑπολογισμοῦ ἰδιοτελοῦς συμφέροντος.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐξεγείρῃ τὴν ἀποδοκιμασίαν, ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον ἐγὼ πάντοτε ἠσθάνθην φρίκην δὲν εἶνε ὁ γάμος, εἶνε ἡ ἁμαρτία. Ἀμετατρέπτως πιστὸς εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, κατ' οὐδένα τρόπον ὅμως εἶμαι δεδεδεμένος ὑπὸ τῶν πλανῶν αὐτῆς. Ἡ πλάνη τοῦ Λουθηρου δὲν εὐρίσκειτο εἰς τὸν ἀγνόν καὶ εὐσεβῆ ἐκεῖνον γάμον τὸν ὁποῖον ἐμελλον νὰ ἀπομιμηθῶσιν οἱ πλείστοι ἐκείνων, οἵτινες καταρῶνται αὐτόν! Ἐγκεῖται μόνον ἐν τῇ διαρκείᾳ αὐτοῦ πρὸς τὰς νομίμους παραδόσεις καὶ τὴν ἀναγκαίαν ἐνότητα τῆς ἐκκλησίας.

Ἐπαναλαμβάνω λοιπὸν ὅτι ἐάν ἐγκατέλιπον τὸ μονατήριον ἵνα νυμφευθῶ, ἐάν εἶχον θυσιάστῃ εἰς μεγάλην καὶ νόμιμον τῆς ψυχῆς ἀφροσύνην, ἴσως εἰς καθήκον τῆς συνεδήσεως, τὸν ἔνδοξον Ἀμβωνα τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων, δὲν θὰ ἐνόμιζον ὅτι ἦτο ἀνάγκη νὰ ὑπερασπισθῶ. Ἀλλ' ἐάν δὲν εἶχον τὸ θάρρος καὶ τὴν εὐκρίνειαν τῆς λεποιθήσεώς μου, ἐάν, ἵνα παρασκευάσω κάλλιον τὰ σχέδιά μου, ἐκάλυπτον

αὐτὰ διὰ τοῦ μανδύου τῶν δογματικῶν ζητημάτων, θὰ ἦμην ἔνοχος, πολὺ μάλιστα ἔνοχος, καὶ θὰ ἤξιζον νὰ ἴδω ἐμαυτὸν κατακρινόμενον καὶ ἀτιμαζόμενον παρ' ὅλων τῶν τιμίων καρδιῶν.

Μόνον ἐπιτρέψατέ μοι νὰ παρατηρήσω ὅτι ὁ ἐπονεϊδιστὸς οὗτος ὑπολογισμὸς θὰ ἦτο συγχρόνως καὶ μοιρὸς. Πρὸ τῶν προλήψεων, τῶν ἐρριζωμένων ἀπὸ αἰῶνων καὶ ἐν πλήρει ἰσχύϊ παρὰ τοῖς Λατινικοῖς λαοῖς καὶ δὴ τοῖς Γάλλοις, δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐλπίσω ὅτι γραφαὶ τινες κατὰ τοῦ παπικοῦ ἀλανθιάστου καὶ τῆς ἀναγκαστικῆς ἀγαμίας θὰ ἤλυσον, ὡς διὰ γοητείας, τὸν ροῦν τῆς κοινῆς γνώμης. Βεβαιῶν, ὡς μίαν στιγμὴν δὲν ἔπαυσα τοῦτο νὰ πράττω καὶ τώρα ἐξακολουθῶ, ὅτι ἐννοῶ νὰ διαμείνω καθολικὸς καὶ ἱερεὺς, δὲν ἐβελτίουν ποσῶς τὴν πρακτικὴν μου κατὰστασιν ὡς πρὸς τὸν γάμον· τοῦταντίον ἐπὶ τὸ χεῖρον ἦγον αὐτὴν καὶ ἐδημιουργοῦν, τρόπον τινά, εὐχαρίστως κατὰστασιν, ἥτις εἰς τοὺς περισσοτέρους θὰ ἐφαίνετο παράλογος, ἀβάσιμος καὶ ἀδιέξοδος.

Ὡ! ἐάν ἐπαίξον οὕτως μετὰ τὴν συνείδησιν ἐμοῦ καὶ τῶν ἄλλων, ἐάν δι' ἐμὲ τὰ φοβερότερα προβλήματα τῆς θρησκευτικῆς τάσεως δὲν ἦσαν εἰμὴ προφάσεις διὰ τὰ συμφέροντα καὶ τὰ πάθη, ἔκαμινον εἰς τοὺς διαμαρτυρομένους μίαν ὕβριν, ἥς δὲν εἶνε ἄξιοι καὶ ἀπατῶν τὴν καλὴν πίστιν τῶν διακεκριμένων μου φίλων οὓς ἀριθμῶ ἐν αὐτῷ, θὰ εὐρίσκον παρ' αὐτοῖς τὴν δικαιολογίαν, ἣν ματαίως θὰ ἐξήτουν ἀντιτιθέμενος εἰς τὴν Σύνοδον καὶ τὸ ἀλάνθιαστον.

Ὅχι, ὁ γάμος μου οὐδόλως συνδέεται πρὸς τὰς θρησκευτικὰς μου πεποιθήσεις, οὔτε πρὸς τὴν πρᾶξιν μου τῆς 20 Σεπτεμβρίου 1869, ἡ μὲλλον ἀπατῶμαι, συνδέεται κατὰ βάθος ἀλλὰ διὰ τοῦ εὐγενικοῦ καὶ ἐλευθερίου ἐκείνου τρόπου, τοῦ συνδέοντος πρὸς ἀλλήλους ἀπάσας τὰς ἐν ψυχῇ, ἐν φωτὶ καὶ ἐν ἐλευθερίᾳ γενομένας προόδους.

Θὰ ἐξηγηθῶ μετὰ πλήρους εὐκρίνειας. Εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἀγαμίαν ὀφείλω τινὰς τῶν μεγίστων εὐχαριστησεων καὶ τινὰς τῶν βαθυτέρων καὶ τῶν μᾶλλον ὀριστικῶν τοῦ βίου μου ἐμπειριῶν. Ἀπὸ τῆς ἡλικίας δεκαοκτὼ ἐτῶν ἄφ' ἧς ἐξέλεξα ταύτην, παρετήρησα αὐτὴν μετὰ πιστότητα διὰ τὴν ὁποίαν δοξάζω τὸν Θεόν. Ἐάν λοιπὸν σήμερον εἰς ἡλικίαν τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν, ἐν πλήρει ἡρεμίᾳ καὶ ὠριμότητι τοῦ λογισμοῦ, τῆς καρδίας, τῆς συνεδήσεως, ὅλου τοῦ ἑαυτοῦ μου ἐπὶ τέλους, νομίζω ὅτι πρέπει νὰ τὴν ἀρνηθῶ, τοῦτο συμβαίνει διότι ὁ γάμος ἐπιβάλλεται ὡς εἰς τὸν νόμον ἐκείνων τῆς ἡθικῆς εἰς τοὺς ὁποίους δὲν δύναται τις νὰ ἀντισταθῇ χωρὶς νὰ ἀντιταχθῇ κατὰ τῆς θρησκείας τοῦ Θεοῦ. Δὲν λέγω ὅτι ὁ νόμος οὗτος ἐπιβάλλεται εἰς πάντας· πιστεῦω εἰς τὴν ἀγαμίαν ὡς εἰς ἀγίαν καὶ ἔνδοξον ἐξαίρεσιν· λέγω μόνον ὅτι ὁ νόμος οὗτος ἐπιβάλλεται τώρα εἰς ἐμέ.. «Ὅτε ἀνθρωπὸς τις φέρει εἰς τὴν καρδίαν του, ὡς ἄλλην ἐξαίρεσιν τόσον σπανίαν, τόσον ἀγίαν, τόσον ἔνδοξον ὡς ἡ πρώτη, τὸν τόσον μέγαν καὶ ἀγνόν αὐτὸν ἔρωτα, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ κόσμος δὲν πιστεύει διότι εἶνε ἀνάξιος αὐτοῦ, ὁ ἀνθρώπος αὐτός, εἴτε ἱερεὺς εἶνε, εἴτε μοναχός, ἔχει τὸ τεκμήριον ὅτι δὲν συγκαταλέγεται εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκουσίων θυμάτων περὶ τῶν ὁποίων τὸ Εὐαγγέλιον ὁμιλεῖ. Ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀνθρώπος αὐτός καὶ τώρα πάλιν δοξάζω δι' ὅ,τι ὁ Θεὸς ἐποίησεν ἐν ἐμοί! Τὰ ἔργα μου φαίνονται ἀντιφάσκοντα ἀλλήλοις, ἀλλ' αὐτὸς γνωρίζει τὴν ἁρμονίαν αὐτῶν. Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐμελλον νὰ ἐγκαταλεί-

φθῶ, ἀπληρονημένος παρὰ τῶν φίλων καὶ πλησίων μου, ἐξορίστος ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, τῆς χώρας καὶ τῆς οἰκογενείας μου, ἔστειλεν ἐπὶ τῆς ἐρήμου ὁδοῦ μου μίαν εὐγενή καὶ ἀγίαν ἀγάπην, μίαν θείαν ἀφοσίωσιν, πτωχὴν ἐκ τῶν ἀγαθῶν τῆς γῆς, πλουσίαν ἐκ τῶν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας, καὶ ὅταν τὰ πάντα κατέρρευσαν, μόνον, ἢ σχεδὸν μόνον, αὐτὸ τὸ στήριγμα μοῦ ἀπέμεινε! Τὸ στήριγμα ὅμως αὐτὸ δὲν θὰ ἦτο ὅποιον ἔπρεπε, δὲν θὰ ἀνεγνώριζον τὸ δῶρον τὸ ὅποιον ὁ Θεὸς μοῦ ἔπεμψεν, ἐάν ἐδίσταζον περισσότερο νὰ ζητήσω τὴν καθαγιασμόν αὐτοῦ ἐν τῇ Χριστιανικῇ γάμῳ.

Καὶ διατὶ δὲν θὰ ἔχῃ οὕτως; Δὲν βλέπω λόγους ἐμποδίζοντας μοι τὸν γάμον, διότι δὲν δύναμαι νὰ παραδεχθῶ ὡς τοιοῦτον τὸν ἐκκλησιαστικὸν νόμον καὶ ἐτι ὀλιγώτερον τὰς προλήψεις τῶν συναδέλφων μου.

Θὰ ὑποβληθῶ πάντοτε εἰς τοὺς νόμους τῆς ἐκκλησίας, ὅταν δὲν θὰ μοῦ παρουσιάσουν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ὅ,τι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁμιλῶν πρὸς τοὺς Φαρισαίους τοῦ ἀρχαίου λαοῦ, ἀπεκάλει ἡδὴ «διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων». (Ματθαίου ΙΕ.). Δύναται τις καλῶς νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἡ ἀγάπη δὲν εἶνε δόγμα, θὰ ἔπρεπε ὅμως νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι δὲν εἶνε οὔτε καθολικὸς θεσμός, ἀλλ' ἀπλῶς θεσμός λατινικὸς. Καὶ σήμερον ἐν Ἀνατολῇ ὁ καθολικὸς κλήρος νημφεύεται τῇ πλήρει συγκατανεύσει τῆς Ἀγίας Ἐδρας. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι οἱ τοιοῦτοι γάμοι πρέπει νὰ προσηγοῦνται τῆς χειροτονίας, οὐχὶ δὲ νὰ ἔπωνται αὐτῆς· ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον, ἄλλως τε πλήρες δυσχερεῖων, δὲν ἔχει ἀξίαν εἰς τὰ ὅμματα τῆς ὑγιᾶς λογικῆς καὶ μόνον εἰς τὴν κρίσιν τῆς Ἐκκλησίας ἀφίνει τὴν ἀρχὴν ταύτην νὰ ὑφίσταται ὀλιγώτερον ἀσυμφωνία πραγματικῇ μεταξὺ τῶν δύο τούτων μεγάλων μυστηρίων, τοῦ γάμου καὶ τῆς ιερουσύνης, δὲν ὑπάρχει.

Ἡ ἀντίθετος προλήψις συνδέεται πρὸς διαστροφὴν τῶν ἠθικῶν ιδεῶν, ἔνεκα τῶν ὁποίων ἔχει τις τὸ δικαίωμα νὰ ἐκπλαγῇ παρὰ τοῖς Χριστιανικοῖς λαοῖς. Πῶς ἠδυνήθησαν νὰ σχηματίσῃσι περὶ τοῦ γάμου τὴν χαμηλὴν καὶ ἐπονεϊδίστον αὐτὴν ἰδέαν, ἣτις ἀντιτάσσεται εἰς τὰ λεπτὰ καὶ ἐλευθέρια ἐνστικτὰ τῆς καρδίας, ὅσον καὶ εἰς τὰς διδασκαλίας τῆς Ἀποκαλύψεως! Ἐάν βεβαίως ὁ γάμος εἶνε μόνον μία παραχώρησις εἰς τὴν ἀσθένειαν ἢ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, παραδέχομαι ὅτι διὰ τὸν ἱερέα εἶνε ἐξευτελισμὸς καὶ ταπεινότης· ἀλλὰ δὲν βλέπω περισσότερο πῶς θὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὴν σεμνότητα ἣν παρέχει τὸ βάπτισμα καὶ τὴν ἀγιότητα ἣν ἀπαιτεῖ καὶ διὰ νὰ εἶνε τις λογικὸς θὰ ἔπρεπε, ὡς ὁ Τατιανός, νὰ τὸν ἀπαγορεύσῃ εἰς ὅλους τοὺς ἀληθεῖς Χριστιανούς. Ἀλλ' ὅχι, χιλιάρχῳ ὅχι, ὁ Χριστιανικὸς γάμος, ὁ μόνος περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλῶ, δὲν εἶνε μία παραχώρησις εἰς τὴν ἀδυναμίαν μας, οὔτε ἀπλοῦν μέσον πρὸς διατήρησιν τοῦ γένους μας. Εἶνε ἕς μοῦ ἐπιτρέψουν νὰ ἀναφέρω τοὺς ἰδίους μου λόγους—«ἡ πληρεστέρα, ἡ ἐνδομυχοτέρα, ἡ ἀγιωτέρα ὄλων τῶν ἐνώσεων, αἰτίνες δύνανται νὰ ὑπάρξωσι μετὰ δύο ἀνθρώπων». Οὕτως ὥριζον αὐτόν, πρὸ πέντε ἐτῶν, ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων, καὶ προσέθετον μετὰ τοῦ Ἁγίου Παύλου καὶ ὅλης τῆς καθολικῆς παραδόσεως, ὅτι ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελίου, κατέστη τὸ μυστηριώδες καὶ ἀπαστρέπτον πρόσωπον τῆς ἐνότητος τοῦ Λόγου μετὰ τῆς σαρκὸς ἡμῶν, τῆς ἐνότητος τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῆς ἐκκλησίας του:

«Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν (Ἐφεσ. Ε., 32). Ἐπαύσαν νὰ βλέπωσιν ἐν τῇ ἐνώσει τῶν συζύγων, προᾶξιν τιμίαν εἰς πάντας, διότι δὲν ἐννοοῦσι πλεονάζειν τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀποστόλων, οὔτε τὰ παραδε-

ματα τῶν πρώτων Χριστιανῶν: Ὁ Γάμος ἐν πᾶσι καὶ κοίτη ἀμίαντος. (Ἐβρ. ΙΓ', στ.). Ἀς τὸ θεωρήσουν ἀσυνάρμοστον πρὸς τὴν κατάστασιν τῆς τελείας ζωῆς καὶ ἄς μὴ σκέπτονται ἐπὶ τέλους ἐπὶ τὴν ἀγίαν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ βωμοῦ τῆς εὐχαριστίας καὶ τῆς ἐστίας ἐκείνης τῆς οἰκογενείας, ἣτις ἔπρεπε καὶ αὕτη νὰ εἶναι ἐν ἱερὸν καὶ τὸ πρῶτον ἀπάντων.

Ἐτέρα πλάνη, οὐχ' ἦτον ὀλεθρία καὶ διαδεδομένη εἶναι νὰ θεωρῇ τις τὴν κατάστασιν τῆς ἀγαμίας, ὡς δυναμένην νὰ ἀποβῇ τὸ ἀντικείμενον διηνεκοῦς ὑποχρεώσεως. Ἀκριβῶς ἐπειδὴ συνάπτεται πρὸς ὅ,τι προσφιλέστερον, λεπτότερον καί, πρέπει νὰ προσθέτω, ἐπικινδυνότερον ὡς πρὸς τὰς σχέσεις τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν Θεόν, ἡ ἀγαμία πρέπει νὰ μείνῃ ἐν ἐκάστη στιγμῇ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς, τὸ ἔργον τῆς χάριτος καὶ τῆς ἐλευθερίας. Εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀποκλειστικῶς ἀνήκει νὰ προσελκύῃ καὶ νὰ διατηρῇ τὸν μικρὸν ἀριθμὸν τῶν ἐξαιρετικῶν ὄντων τὰ ὁποῖα καθιστᾷ ἱκανὰ ταύτης. Ἀλλ' οὐδεμία ἀνθρωπίνη δύναμις, οὔτε ἡ τῶν συνόδων, οὔτε ἡ τῶν Παπῶν, δύναται νὰ ἐπιβάλῃ ὡς διαταγὴν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔδωκε μόνον ὡς συμβουλὴν. «Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι» (1. Κορινθ. Ζ. 25).—Αὐτὴν τὴν συμβουλὴν πρέπει ἡ ἐκκλησία νὰ τὴν μεταδίδῃ διὰ τῶν αἰώνων εἰς πάντας, ἀλλὰ χωρὶς εἰς οὐδὲνα νὰ ἐπιβάλῃ ταύτην καὶ διὰ νὰ ἐκφράσῃ ἐνταῦθα ὅλην τὴν σκέψιν μου, οὐδὲ μία περιλήψις ὑπάρχει καθ' ἣν δύναται νὰ ἀπαγορεύσῃ τὸν γάμον εἰς τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς, ἐνῷ ὑπάρχουσι μύρια καθ' ἃς ἔπρεπε νὰ ἐπιβάλῃ αὐτόν.

Αὐτὸ τὸ ἄτομον δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἀρνηθῇ διὰ τρόπον ἀπολύτου δικαίωμα τὸ ὅποιον ἐν ἐκάστη στιγμῇ καὶ διὰ τοσούτων τρόπων εἶνε ἐπιδεκτικὸν νὰ μεταβληθῇ εἰς καθήκον. Ἐρωτηθεὶς παρ' ἐμοῦ περὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ κλήρου ὡς πρὸς τὸν γάμον εἰς τῶν σοφωτέρων καὶ εὐλαβεστέρων ἱερέων τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας—εὐνόητον διατὶ παρασιωπῶ τὸ ὄνομά του—μοὶ ἔγραφε τὰ ἑξῆς: Τοιοῦτον διάβημα εἶνε πάντοτε ἐπιτετραμμένον, πολλὰκις ἀναγκαῖον καὶ ἐνίοτε ἱερόν».

Τοιαῦτα πεποιθήσεις ὑφίστανται εἰς τὰ μᾶλλον πεφωτισμένα πνεύματα, εἰς ἐκεῖνα κυρίως τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὸ φῶς τῆς ἐμπειρίας καὶ γνωρίζουσι τὴν παροῦσαν κατάστασιν τοῦ κλήρου καὶ τὰς πρακτικὰς συνθήκας τοῦ ἀνθρώπινου βίου. Ἐάν δὲν ἐπιβεβαιοῦνται ἀρκοῦντως, ἐλευθέρως, πρὸς τοῦτο πρέπει τις νὰ κατηγορήσῃ τὸν σιδηρὸν ζυγὸν ὅστις κρέμαται ἐπὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν ἐπισκόπων, ὡς καὶ τὴν ἀξιοκατάκριτον συννεοχὴν τῆς δημοσίας γνώμης.

Ἐπεκατέστην τὴν γνώμην τοῦ κοινοῦ. Ὅσον σέβομαι αὐτὴν ἐν τοῖς νομίμοις αὐτῆς διαδηλώσει ἢ ἀπαιτήσῃ, τὸσον τὴν περιφρονῶ ὅταν στηρίζεται μόνον ἐπὶ τῶν προλήψεων. Τὸ σταματᾶν πρὸ τῆς προλήψεως σημαίνει σταματᾶν πρὸ τοῦ μὴ ὑπάρχοντος καὶ οὕτω δίδομεν σῶμα καὶ δύναμιν εἰς τὸ μάταιον αὐτὸ φάντασμα. Ἐν τούτοις ὅμως δὲν πράττουν τοῦτο καθ' ἐκαστὴν διὰ μίγματος παιδικοῦ φόβου καὶ ὑποκριτικοῦ σεβασμοῦ τὰ καλύτερον διαπεπλασμένα πνεύματα ἵνα ἐπανορθώσωσι τὰς πλάνας τῆς ἐποχῆς αὐτῶν. Ἀπαισία δύναμις τοῦ ψεύδους, ἣτις ἀπόλεσε καὶ εἰσέτι ἐξακολουθεῖ νὰ καταστρέφῃ τὴν δυστυχὴ ἡμῶν πατρίδα! Τοῦτο μὲ ἀναγκάζει τὴν στιγμὴν ταύτην νὰ ὑπάγω ὅπως ζητήσω ἐπὶ ξένον ἐδάφος τὸν καθαγιασμόν, ὃν ὁ νόμος ἡ μᾶλλον ἡ Γαλλία τοῦ 1872 ἀρνεῖται εἰς τὸν γάμον μου, διότι ἔχω συγχρόνως τὴν τιμὴν καὶ τὸ ἀτύχημα νὰ εἶμαι ἱερεὺς. Ἀλλὰ δὲν θὰ ὑποχωρήσω περισσότερον, θὰ ἐπανέλθω μὲ τὸ αἵτωπον ὑψηλὰ καὶ τὴν καρδίαν ἡρεμον, ἀνευ φόβου καὶ ὀργῆς καὶ οὐδὲν θὰ μὲ ἐμποδίσῃ νὰ κατοικίσω τὸ ἔδαφος τοῦτο, νὰ

ἀναπνεύσω αὐτὸν τὸν ἄερα, τὰ ὁποῖα μοῦ ἀνήκουσι καὶ θὰ μένουν εἰς ἐμὲ προσφιλεῖ! Οὐδὲν θὰ με ἐμποδίσῃ νὰ ἐξαίτησω δι' ἑξαπτον τῶν ἀδελφῶν μου ἐν τῇ ἱερῳσύνῃ τὸ νόμιμον τοῦ γένους δικαίωμα, τὸ στοιχειῶδες ἐκείνο δικαίωμα οὐτινος ὁ ἐκβιασμός οὐ μόνον ἐν ὁλοκληρῷ τάξει πολιτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ προσώπῳ ἐνὸς μόνου ἀνθρώπου, θὰ ἔφθανε νὰ ἐκθέσῃ τὴν νομοθεσίαν ἐνὸς λαοῦ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὄντως ἀπολιτισμένων λαῶν.

Ναί, εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ἡ Γαλλία, ὡς ἡ ἐκκλησία, ἔχει ἀνάγκην τοῦ παραδείγματος ὅπερ δίδω, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ μέλλον παρὰ τὸ παρὸν θὰ ἀντιλέξῃ τοὺς καρπούς. Γνωρίζω τὴν πραγματικὴν κατάστασιν τῆς χώρας μου καὶ ὅταν αὕτη ἠθέλητε νὰ ἀκούσῃ τὴν φωνήν μου δὲν ἔπαυσα νὰ τῆς διδάσκω τὴν διὰ τῆς οἰκογενείας σωτηρίαν. Ἀφαιρῶν, ἄνεν οὐκτου, τοὺς πολυτελεῖς καὶ ἀπατηλοὺς πέλους τῆς τότε εὐδαιμονίας ἐγύμνου τὰ δύο τραύματα ἅτινα διαβιβρώσκουσιν αὐτὴν καὶ ἅτινα ἀλληλογεννῶνται «ὁ γάμος ἐκτὸς τῆς ἀγάπης καὶ ἡ ἀγάπη ἐκτὸς τοῦ γάμου σημαίνει ὁ γάμος ἐξω τοῦ χριστιανισμοῦ». (Διαλέξεις περὶ τῆς οἰκογενείας). Γνωρίζω ἐπίσης καὶ τὴν πραγματικὴν κατάστασιν τοῦ ἡμετέρου κλήρου· γνωρίζω ὅ,τι ἔχει ἐξ ἀποσιώσεως καὶ ἀρετῆς, ἀλλὰ δὲν ἀγνοῶ πόσῃ ἔχει ἀνάγκην ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν μελῶν αὐτοῦ, νὰ συμφιλιωθῇ πρὸς τὰ συμφέροντα, τὴν ἀγάπην, τὰ καθήκοντα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας. Ἀποσπώμενος μόνον τῶν παραδόσεων τυφλοῦ ἀσχητισμοῦ καὶ μᾶλλον πολιτικῆς θεοκρατίας ἢ θρησκευτικῆς, ὁ ἱερεὺς γενόμενος πάλιν ἀνθρώπος καὶ πολίτης θὰ εὐφραθῇ πάλιν πραγματικώτερον ἱερεὺς.

«Δεῖ αὐτὸν τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος· εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι, οὐκ οἶδα πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται» (Τιμοθ. Γ', στ, 5).

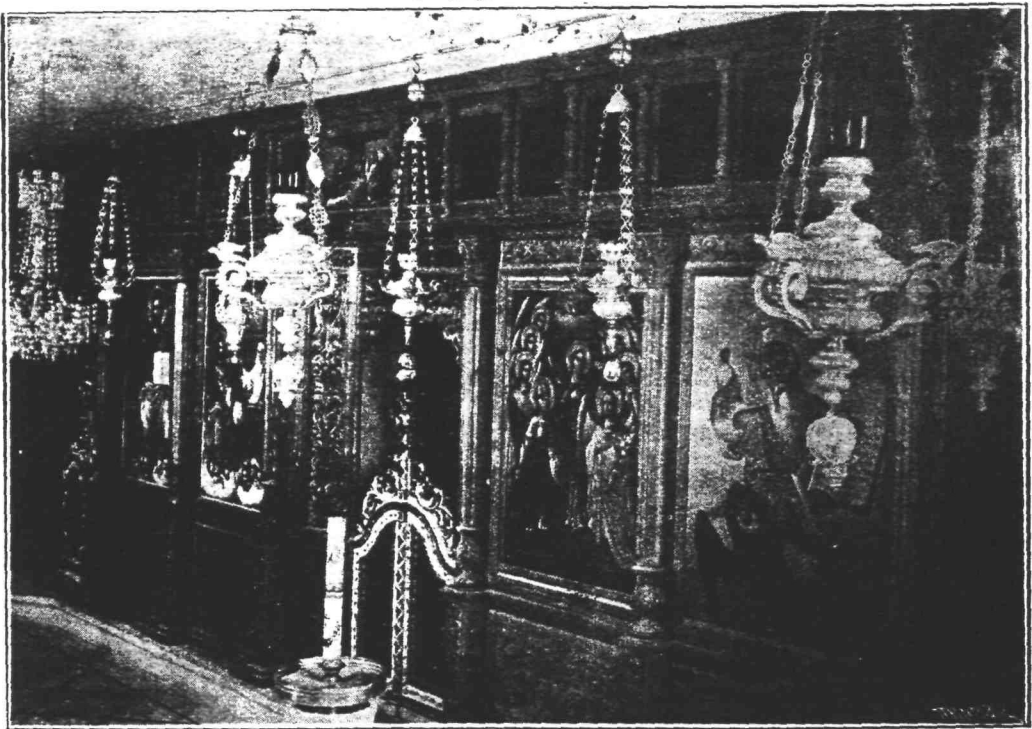
Τοιαύτη εἶνε ἡ μεταρρυθμις ἄνεν τῆς ὁποίας τολμῶ νὰ τὸ εἶπω ἅπασι αἱ λοιπαὶ θὰ εἶνε φαντασιώδεις καὶ ἄκαρποι. Ἄς ἀφήσωμεν τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἐάν πιστεύωμεν εἰς τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ, νὰ διατηρήσῃ μεταξὺ ἡμῶν ἐπίλεκτον σειρὰν ἱερέων καὶ ἀγαθοεργῶν κορασίων, ὧν ἡ ἀγαμία, πάντοτε ἐλευθέρη καὶ ἐκουσία, εἶνε πράγματι κατάστασις ἀγνότητος, χωρὶς ἢ τοῦλάχιστον εἰρήνης ἐν τῇ θυσίᾳ! Ἀλλὰ συγχρόνως ἃς ἐπιστρέψωμεν τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὁ νόμος τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς Γαλλίας θὰ ἀποκαταστήσῃ ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ, τῇ ἀγνότητι καὶ τῇ ἀξιοπροσέειμ τὸν γάμον τοῦ ἱερέως, δηλ. τὴν συγγέντησιν εἰς πρότυπον οἰκογενειακῆς ἐπίας ἀπασῶν τῶν δυνάμεων τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς ἐκκλησίας.

Οὐδὲν εἶμαι, ὦ Θεέ μου, ἀλλ' αἰσθάνομαι κεκλιμένος παρὰ σοῦ ἵνα διαρρήξω ἀλλήλους τὰς ὁποίας δὲν συνέδεσες καὶ αἵτινες βαρέως πολλὰκις φεῖ! μετὰ τοιοῦτου αἵτους ἐπὶ τοῦ ἁγίου λαοῦ τῶν ἱερέων σου κρέματα! Δὲν εἶμαι εἰμὴ ἁμαρτωλός, καὶ ἐν ταῦτοις ἡ χάρις σου μὲ κατέστησεν ἀρκούντως ἱκανὸν νὰ ἀνηφίτω τὴν τυραννίαν τῆς δημοσίας γνώμης, ἀρκοῦντως σταθερὸν ἵνα μὴ κῦψω τὸν αὐχένα πρὸ τῶν προλήψεων τῶν συγχρόνων μου, ἀρκοῦντως εὐθὺν ἵνα πράττω ὡς ἐάν ἐν τῷ κοσμῷ μόνῃ ἢ συνείδησίς μου καὶ Σὺ ὑπῆρχες.

Μετάφρασις Τ. Λάσκαρι.

Πατὴρ Υ. ΛΟΥΑΖΟΝ

ΑΓΙΟΙ ΤΟΠΟΙ

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ τῆς Λιῶν